

Sota sospita

El president de Balears, Gabriel Cañellas, s'ha vist involucrat en l'escàndol Brokerval, arran de la investigació d'un compte del PP -a nom del president- per la inspecció d'Hisenda.

Eren les 19.30 hores del dilluns dia 16 de gener, revetlla de Sant Antoni. Nit de festa arreu de les Illes. Els foguerons, les torrades i els dimonis són el protagonistes de la nit. Sobretot a sa Pobla. Justament a aquesta hora el batlle del poble, Jaume Font, del PP, rebia el seu amic, company i cap de partit, Gabriel Cañellas. Era una imatge repetida any darrere any. Però enguany els dirigents del partit conservador, i de Cañellas en particular, no tenien molta gana de festa. Ja se sabia que l'endemà dos diaris de Madrid obririen amb una *bomba*. Així la definien diversos membres de l'oposició aquella nit. La satisfacció, a les files oposidores, era evident. "Per fi l'hem agafat", era el comentari més sentit. La bomba era la publicació que la inspecció d'Hisenda investigava un presumpte frau fiscal per valor de 4.166.666 pessetes. Aquests doblers estaven dipositats en un compte de Brokerval -l'agència d'intermediació financera que va fer fallida l'estiu passat i que investiga un jutjat de Palma, Hisenda i l'Audiència Nacional- a nom de Gabriel Cañellas.

Durant els mesos que ha durat l'escàndol de Brokerval, Cañellas havia manifestat de forma reiterada que ni el PP ni ell no tenien cap relació amb l'agència que havia fet fallida i refusà rotundament les acusacions que des de l'oposició el relacionaven amb Brokerval. El president va arribar a dir que algunes informacions que sortien a la llum eren "de tipus morbós" i que es basaven en "insinuacions" tendents a implicar-lo en el tema. Una implicació, afegia, que no era certa. "Ni el partit ni ningú del partit té relació amb Brokerval i personalment no tinc cap relació amb aquesta agència", va ma-

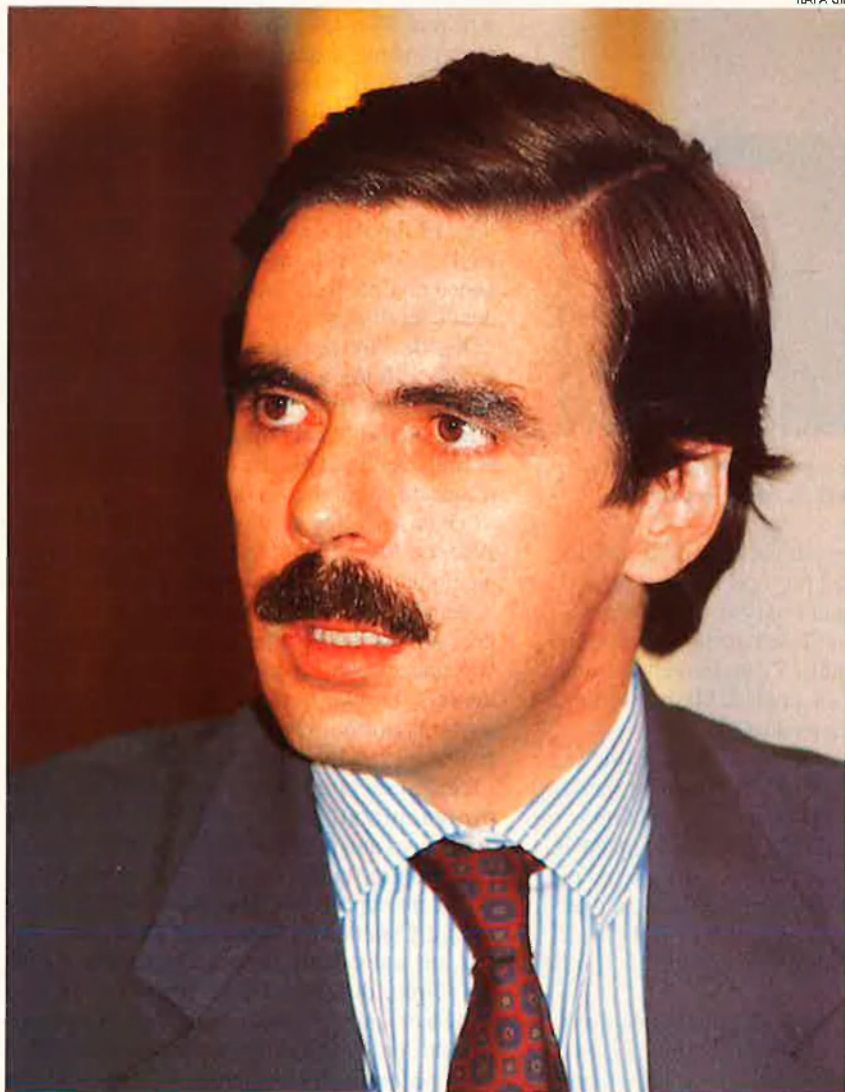


Gabriel Cañellas havia manifestat de forma reiterada que ni el PP ni ell no tenien cap relació amb l'agència que havia fet fallida. Ara, Hisenda investiga un presumpte frau fiscal per valor de 4.166.666 pessetes que estaven dipositats en un compte de Brokerval a nom del president del Govern Balear.

nifestar Cañellas, molt segur, el mes d'agost passat.

El matí del dia de Sant Antoni, dia 17, el Parlament bullia. Tots els periodistes reclamaven opinions i explicacions. A primeres hores hi havia molts nervis, sobretot entre les files del PP. Cañellas, de visita a Menorca arran de la festa de l'illa, no havia fet encara declaracions. Els rumors apuntaven que des de la seu del PP a Madrid s'havia fet una telefonada. Alguns deien que el mateix Aznar havia demanat explicacions clares i ràpides a Cañellas. Les ràdios de Madrid telefonaven els portaveus de l'oposició. Cañellas, a migdia, parlà.

El president va negar que es tractàs de doblers negres. Però reconeixia l'existència del compte a Brokerval. "El compte és del Partit Popular i sempre ha estat a nom meu com a president que som del partit. El compte és transparent i legal". El president, ja a Palma el mateix vespre de dia 17 i el matí de l'endemà, insistia a dir que no hi havia res "obscur" en la història del compte. Afegia també: "Les crítiques que rebem des de l'oposició són pròpies



José María Aznar va demostrar, en privat, explicacions clares i ràpides a Gabriel Cañellas. Però públicament demostra una "absoluta confiança".

de la campanya electoral, dins la qual ja estam immersos". Defensà la "legalitat estricta" de l'operació i, a més, va dir que el PP és un dels molts afectats per la fallida de Brokerval i es presentarà legalment en l'afer per intentar rescatar alguna cosa, encara que sigui una part dels doblers invertits i perduts.

El president precisà que el compte no és xifrat "ni ocult ni res de tot això" i que no ha rebut cap requeriment d'Hisenda "perquè, entre d'altres raons, no hi ha cap frau fiscal".

L'aparent contradicció en què va caure quan negà cap relació amb Brokerval, no existeix segons el president. "Jo vaig dir que el Govern sempre havia fet operacions transparents i que el partit no s'havia finançat mai amb Brokerval". Cañellas insistia que això no llevava que "podia haver-hi operacions fetes per persones jurídiques, físiques, institucions, organismes o qualsevol tipus de persona que entrassin dins de la legalitat". Defensava el dret del PP a tenir aquells doblers a Brokerval. "El fet de tenir-hi doblers no vol dir que siguin negres", ni que sigui res il·legal. Cañellas no havia infor-

mat al Parlament en la seva compareixença del dia 14 de setembre de l'existència d'aquest compte. "Vaig pensar que no ho havia de fer. El PP podria tenir també comptes a altres bancs, i això és un assumpte intern". L'origen dels doblers són "un raconet que tenia el partit des del temps d'Alianza Popular. Eren uns estalvis, però no sé en què els va invertir Brokerval. Nosaltres cercam la màxima rendibilitat".

Per reafirmar la legalitat del compte Cañellas, digué: "Era un compte inclòs a la tresoreria regional i també a la tresoreria nacional del Partit Popular, perquè som un partit sotmès a un únic rendiment de comptes. Un compte amb tots els tràmits legals i per tant, sota l'estudi del Tribunal de Comptes. Era un compte aprovat en la gestió econòmica del nostre partit en els congressos. En el darrer congrés fou aprovat a la vista de tothom".

Cañellas assegurà: "Des de fa uns mesos hem adoptat les mesures oportunes amb el nomenament d'advocats i procuradors—designats a Madrid perquè a nivell local no tenim facultats ni possibilitats— perquè es presentin en l'expedient de fallida, perquè quan surti la relació de creditors, puguin reclamar i defensar els interessos del partit".

Gabriel Cañellas va voler emmarcar aquest assumpte dins un ordre estrictament intern del PP: "No veig cap necessitat d'informar més que el partit". I va tractar d'impedir que hi intervingués el Parlament: "No veig que el PSOE hagi explicat mai els seus comptes. Compareixeré davant el Parlament si qualcú m'acusa de qualque delictes". Una possibilitat que el president rebutja totalment que es pugui haver donat.

Cañellas, lluny de mostrar-se acorvadit, contraatacava: "No he dit mai mentides. El PP té altres comptes oberts i tots, des de fa 15 anys, estan girats al meu nom. La raó és que els bancs tenen por i no es fien del partits polítics, sobretot després de veure el que ha ocorregut amb el PSIB-PSOE, que ha generat deute sense que se n'assebenti el seu propi partit".

Reaccions. El portaveu del PSM-Entesa de l'Esquerra de Menorca, Pere Sampol, va dir que els fets, si es demostren, són d'extraordinària gravetat: "Ara bé—va advertir—, s'ha de ser molt prudent i esperar a veure què diu la investigació d'Hisenda. Al marge de la presumpta il·legalitat, hi ha dues qüestions importants. Una, d'on surten aquests doblers, si són negres o no. Dues, i aquesta és la política més evident a hores d'ara, que Cañellas va mentir al Parlament quan va dir que no hi havia cap relació entre ell, el partit o el Govern i Brokerval. Per això demanarem la seva compareixença".

La presidenta d'Unió Mallorquina, Maria

"Els nostres"

Durant la Segona República el diputat i ideòleg socialista Alexandre Jaume va escriure, entre d'altres obres, *Diario de un constituyente*. Un recull d'articles, alguns dels quals estan dedicat al fet nacional. El diputat del PSOE era un convençut autonomista. Diu Jaume que Catalunya és una nació que té dret a l'autogovern. Diu també que Balears té estrets llaços amb la nació catalana, però que és preferible que no tenguí autonomia. El motiu? Que a Mallorca, i Balears, la tradició política vé marcada pel caciquisme. Primer amb el maurisme (d'Antoni Maura) i posteriorment amb el verguisme (el mal nom pel qual era conegut el financer Joan March, que va finançar l'aixecament feixista). Alexandre Jaume es mostrava convençut que l'estructura política illenca havia estat sempre, i encara hi continuava, en mans de sistemes caciquils. Tenir autonomia significaria donar més capacitat d'influència al sistema caciquil. A Mallorca n'hi ha que pensen que aquesta reflexió és encara de total actualitat.

Mallorca, i Balears, han canviat en aquests quasi 60 anys. Però l'estructura política dominant continua essent una xarxa que es mou bàsicament per raons d'interès compartit. No per ideologia. No per ser d'esquerres, de dretes o de centre. No. Per ser *dels nostres* o per no ésser-ho. Diuen els de l'oposició que Canellas ha reproduït, adaptant-lo, el vell sistema caciquil. A principis de segle va ser el maurisme. A partir dels anys vint es va configurar el verguisme. Amb la instauració de l'autonomia, i amb la victòria de Canellas el 1983, s'entrà en la fase del canellisme. Això, naturalment, si es fa cas al que diu l'oposició.

El canellisme, doncs, seria la xarxa d'interessos, favors, deutes... que s'estableixen entre els poders econòmic i polític de les Illes. Simptomàticament el primer Govern Canellas va néixer en el despatx, a Madrid, de Carlos March (nét del famós financer) que va aconseguir que la UM d'Albertí donàs suport a Canellas.

Ningú no és capaç de definir ideològicament què és el canellisme. Potser la definició més encertada la va donar —no podia ser d'altra manera— el mateix Canellas. Va ser arran de la gran manifestació (més de 30.000 persones) contra la reforma de la Llei d'Espais Naturals (26 novembre de 1992). Quan li demanaren què li semblava, contestà: "no n'hi ha cap des nostros". Els *nostres*, novament. Mentre els *nostres* estiguin contents, els *altres* ja poden cridar. El sistema funciona, i molt bé per cert: el 1983, governa amb l'ajuda de la Unió Mallorquina de Jeroni Albertí, igual que en 1987; el 1991 obté majoria absoluta, i es converteix així en el president de govern autònom del PP que té més antiguitat en el càrrec.

Amb Brokerval només s'escandalitzen els *altres*. Des del l'oposició s'han fatat d'acusar de favoritisme el Govern Canellas: ha subvencionat les oliveres de la finca de la seva esposa; ha rebaixat la protecció de ses Salines d'Eivissa, que afectava negativament els interessos urbanístics de la seva família; el 1983 atorgà la reforma de la seu de la Presidència a una empresa, de la qual ell figurava com a gerent, es formà una comissió d'investigació però la majoria conservadora evità cap culpabilització del president. També és clara la vinculació de Canellas —i del diputat Francesc Gilet— amb el Cas Calvià: un suborn per arrabassar l'alcaldia als socialistes mitjançant una moció de censura...

La llista és llarga i Brokerval només el darrer episodi. I el dia 28 de maig de 1995 que ningú no dubta que el president Gabriel Canellas tornarà a ser el més votat.

JOAN CELIA



Canellas. L'oposició afirma que el president actua com un cacic.

Antònia Munar, afirmava que "s'ha de ser molt prudent" i que mentre no es demostrés el contrari "cal respectar la presumpció d'innocència" de Canellas. Així i tot Munar declarava que les majories absolutes, com la del PP condueixen invariablement a la prepotència i corrupció, i que calien explicacions de Canellas. El diputat del mateix partit Miquel Pascual insistia en la necessitat de la compareixença de Canellas, "perquè si no serà un president sota sospita".

Des de l'extraparlamentarisme, Esquerra Unida s'afegia a les crítiques. El seu màxim responsable, Eberhard Grosske, assegurava que Canellas "havia mentit al Parlament i que el millor que pot fer per a la salut democràtica d'aquesta comunitat és dimitir".

Per la seva banda, el president d'ERC a les Balears, Josep Palou, feia públic un comunicat en el qual manifestava que s'ha demostrat "l'existència d'un compte secret i de doblers negres a nom del PP que han estat utilitzats per finançar el partit a través d'inversions a Brokerval", la qual cosa "obliga Canellas a presentar la dimissió immediata, ja que s'ha comprovat que va mentir al Parlament".

L'intent de pressionar al màxim el PP va ser protagonitzat, però, pel PSIB-PSOE, que anunciava una possible moció de censura.

Per contra, la direcció de Madrid del PP va donar un suport incondicional al PP de Balears i a Canellas en l'assumpte Brokerval. Aznar, en unes declaracions efectuades a Luis del Olmo, dimecres passat, deia que tot i no conèixer gaire el tema tenia "absoluta confiança" en Canellas. Des de la seu del PP a Madrid es desmentia que hi hagués hagut pressions a Canellas, el matí de dia 17, per donar explicacions. El suport és total. En diverses ocasions Aznar ha manifestat el seu orgull per l'exemple que dona Canellas a Balears.

Moció de censura. El mateix dia 17 Francesc Triay, president del grup parlamentari del PSIB-PSOE, i Pere Sampol, portaveu del grup del PSM, s'entrevistaven —"informalment", segons digueren—, durant una estona al parlament. Es tractava de veure què pensava fer cada grup. Coincidiren a dir que calia "dosificar-se" en les reclamacions de transparència a Canellas. Sampol posteriorment seria més moderat que Triay. El PSIB-PSOE va a per totes.

Els socialistes creuen haver vist la possibilitat de fer mal als conservadors. Sobretot a quatre mesos de les eleccions autonòmiques i municipals. No dubten a qualificar Canellas de "mentider". Així, Francesc Triay va afirmar en esclatar l'afer que el seu partit exigia "la dimissió del president del Govern, Gabriel Canellas, per haver mentit greument i reiteradament a l'opinió pública", en tot el que ha envoltat l'assumpte de les relacions entre Bro-

kerval i el PP. Triay es va referir a les declaracions de Canellas (del 30 d'agost) en què el president va dir que ni ell, ni el Govern, ni el PP tenien relació amb Brokerval, i és evident que ara almenys el PP sí que té relació amb Brokerval. "El president -afegeix Triay- va dir mentides i falsedats, mentides greus que constitueixen un fet més que suficient per demanar-ne la dimissió".

No s'aturen els socialistes en la petició de dimissió: previsiblement presentaran una moció de censura. Seria la primera vegada en 13 anys que es produeix aquest fet en el Parlament balear. Segons fonts del PSIB-PSOE, una simple compareixença de Canellas no és suficient. "Si ha mentit una vegada, ho tornarà a fer", diuen. Per tant, no hi ha més opció que la censura.

Una moció de censura sobre la qual no es mostren molt entusiasmats els altres partits de l'oposició i que, a més, no té cap probabilitat de reeixir. El diputat trànsfuga Jaume Peralta ja ha anunciat que no li donarà suport. És evident que la moció s'emmarcaria dins l'estratègia socialista d'intentar erosionar al màxim Canellas quan s'acosten les eleccions.

Membres del PP afirmen que aquesta estratègia no obeeix a causes estrictament balears. Canellas, en aquest moment, és per ventura l'única esclatxa per on el PSOE, a nivell estatal, pot atacar el PP amb les seves mateixes armes: les acusacions de corrupció. D'acord amb aquesta interpretació, l'assumpte Brokerval seria dirigit políticament a dos fronts coordinadament: Palma i Madrid.

Aquestes mateixes fonts han manifestat a EL TEMPS la convicció que "Madrid és al darrere i que això no s'acaba aquí". En aquesta clau s'hauria de veure l'estranya decisió del Govern de Panamà d'expulsar Francesc Berga per lliurar-lo a les autoritats espanyoles. Berga, màxim responsable de Brokerval, es troba a la presó de Palma després que va fugir l'endemà d'esclatar l'escàndol el juliol passat i es va refugiar a Panamà. Uns dies abans de la seva expulsió, uns enviats del Ministeri d'Hisenda de Madrid recollien a Palma tota la informació sobre la trama de Brokerval. Els mateixos membres del PP tenen la convicció que aquest dossier complet "va ser posat sobre la taula de Solbes". Poc després, en una inusual actuació, el Govern de Panamà detenia i posteriorment expulsava Francesc Berga. El lliuraven a les autoritats espanyoles el 16 de novembre.

Si aquesta interpretació dels fets és correcta, durant els pròxims mesos es podria veure una revifada del cas. Per una part no es descarta que Hisenda tenguí una cura especial, perquè si ha d'esclatar alguna cosa, que ho faci abans de les eleccions; i per altra, s'intentarà obrir un front polític, tant a nivell estatal com local.

PERE CARMONA



Francesc Triay, president del grup parlamentari del PSIB-PSOE: "Canellas ha de dimitir."

ARXIU



Pere Sampol, portaveu del PSM: "El president Canellas ha mentit al Parlament."

ARXIU



Maria Antònia Munar, presidenta d'UM: "Les majories absolutes condueixen a la corrupció."

Desgastar Canellas, en aquest moment, és la gran arma que té el PSOE contra el PP d'Aznar. Ja ho deia Francesc Triay dimecres passat, deixant entreveure cap on aniran els tirs: "el PP està conduint Balears a una situació com la de Cantàbria, Canellas s'assembla cada vegada més a Hormaechea". Amb el president de Cantàbria, el PSOE no ha pogut fer mal al PP. Però Canellas és diferent. És home de confiança d'Aznar. És el càrrec del PP més antic en una presidència de govern. És l'exemple d'administració popular al qual sempre recorre Aznar. És l'objectiu del PSOE.

Un futur incert. Són moltes les veus que a mesura que passaven els dies, eren cada vegada més pessimistes sobre la possibilitat d'enxampar Canellas. Un diputat de l'oposició ho deia mig en broma mig seriosament, davant diverses persones: "Jo ja no vull dir res, sempre ens pensam que un escàndol afectarà Canellas i acaba per no passar res".

Sembla una evidència que si s'observa estrictament la lletra del que va dir Canellas l'agost hi ha una contradicció amb la realitat. El que és objectiu és que el PP té un compte a nom de Gabriel Canellas a Brokerval. Ara bé, això, com diu el president, no és cap delictes i no pressuposa res anormal ni il·legal. Per què no ho va dir abans? La resposta del PP és que són assumptes interns del partit que no interessen a ningú i que, com va dir el secretari general del PP José Antonio Berastáin, "no volíem tenir publicitat negativa". Fins i tot si Hisenda trobàs algun indici de frau (no pot ser delictes perquè la quantitat no arriba als 5 milions), aquest s'hauria comès -segons les informacions de què es disposa a l'hora de tancar aquesta edició- el 1989. Per tant ha prescrit.

Sembla, per tant, que per la via legal no hi ha res. I políticament? Les interpretacions i matisacions del PP poden ser vàlides, però el fet és que -si més no- no es va dir tota la veritat al Parlament. És clar que aquest ja és un argument de sobra perquè l'oposició demani la dimissió del president. Cal recordar que Nixon va ser obligat a dimitir per mentir. O que Gary Hart va perdre la cursa presidencial perquè es va provar una mentida sobre la seva vida privada. Però no és menys cert que la distància geogràfica i sobretot política entre els Estats Units i Balears és sideral. L'oposició es pot sentir carregada de raó per exigir dimissions o per presentar mocions de censura, però la hipotètica erosió de Canellas no vendrà d'aquells que no el voten, sinó dels seus votants. I fins ara cap dels nombrosos escàndols per presumptes corrupcions que ha denunciat l'oposició, durant els 12 anys de Govern de Canellas, s'ha traduït en una minva del suport electoral al president. Ans al contrari, cada vegada és major.

Miquel Payeras